

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Kultury
i Środków
Przekazu**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW
CZYTELNICTWA I PRAWA AUTORSKIEGO
(NR 2)
z dnia 21 marca 2024 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Kultury i Środków Przekazu

– podkomisji stałej do spraw czytelnictwa i prawa autorskiego (nr 2)

21 marca 2024 r.

Podkomisja stała do spraw czytelnictwa i prawa autorskiego, obradująca pod przewodnictwem poseł **Pauliny Matysiak (Lewica)**, przewodniczącej podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– ustalenie harmonogramu prac podkomisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Joanna Góral, Julia Popławska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Dzień dobry. Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw czytelnictwa i prawa autorskiego.

Stwierdzam kworum.

Porządek dzisiejszego posiedzenia przewiduje ustalenie harmonogramu prac podkomisji. Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie słyszę. Stwierdzam, że porządek został przyjęty. Harmonogram prac podkomisji został państwu doręczony. Otwieram dyskusję.

Dodam jeszcze od siebie, że państwo mają przed sobą propozycję planu pracy do końca czerwca 2024 r. To 6 spotkań i 6 tematów z zaproponowanych 11, które państwo posłowie otrzymaliście też drogą mailową. Zapraszam do dyskusji. Czy ktoś chciałby zabrać głos? Proszę bardzo, pani posłanka Daria Gosek-Popiołek.

Poseł Daria Gosek-Popiołek (Lewica):

Mam tylko sugestię odnośnie do sformułowania tematu drugiego, bo wtedy, kiedy je zgłaszaliśmy, wciąż nie było do końca wiadomo, jak będzie wyglądała sytuacja w Instytucie Literatury i Instytucie Książki. Pojawiały się też kwestie związane z niepewnością, jeżeli chodzi o stypendia i różne programy, a teraz już wiemy, że nastąpi połączenie. Chyba w dodatku niedługo miną 3 miesiące i będziemy już mieć do czynienia z jedną instytucją, więc może po prostu to jakoś bardziej przeformułować na zasadzie programu czy działania Instytutu Książki przez następne miesiące. Chodzi mi o to, że już mamy trochę inną sytuację. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Rozumiem. Czy może pani posłanka zaproponować w takim razie nowe brzmienie tego tematu?

Poseł Daria Gosek-Popiołek (Lewica):

Tak. Zastanowię się nad tym i pod koniec dyskusji podam.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Dobrze. Pan minister Gliński, bardzo proszę.

Poseł Piotr Gliński (PiS):

Dziękuję. Utrzymałbym ten tytuł, ponieważ to jest bardzo niepokojąca sytuacja – niszczenie instytucji, która została powołana właśnie m.in. do rozwoju czytelnictwa – niejasne intencje.

To zostało przedstawione na konferencji prasowej, znam tylko takie informacje, bo nie dostałem odpowiedzi na interpelację w tej sprawie do tej pory, mimo że terminy już minęły. Intencje są bardzo niejasne i niepokojące. To się łączy także z pewnymi zapowiedziami – dwukrotnie na konferencjach prasowych pan Sienkiewicz zapowiadał dziwne zamierzenia regulacji rynku wydawniczego – bardzo niepokojącej sprawy, a mianowicie narzucania bibliotekom listy zakupów w nowościach wydawniczych. Dotychczas to po prostu bibliotekarze, panie bibliotekarki decydowały o tym. Wiem to nawet oddolnie, bo także odgórnie jest zapowiedziana taka regulacja, że tak nie może być, że powinno się wyznaczać trendy. To już trendy wyznaczali przez wiele lat. Ale wiem też oddolnie z bibliotek i z czytelni, że tam też jest informacja, że one już nie będą decydowały o tym – panie na ogół, bo tam są panie, to jest sfeminizowany zawód – decydowały o tych sprawach, bo najlepiej na ten temat są zorientowane. Także to był taki rodzaj też zaufania do tych osób, które prowadzą biblioteki i czytelnie. To ma być podobno zmienione, takie przynajmniej zapowiedzi były.

Także jest bardzo istotna kwestia z tym związana, a mianowicie zapowiedź wprowadzenia jednolitej ceny książki. W momencie tak niskiego poziomu czytelnictwa w Polsce zapowiedź podnoszenia cen książki to jest po prostu absurd kompletny. Natomiast są narzędzia i po to m.in. chyba jest ta podkomisja. Tak myślę, że takie są intencje też pani przewodniczącej, żebyśmy starali się wspierać narzędzia, które są bardziej skuteczne w rozwoju czytelnictwa. Natomiast moja sugestia jest taka, żeby nie zmieniać tego faktu, że te dwie instytucje są łączone ze stratą dla polskiej kultury.

Po drugie z tym się łączy kilka innych rzeczy, które pan minister Sienkiewicz publicznie prezentuje, co jest bardzo niepokojące. Być może w pkt 1 – stan czytelnictwa w Polsce o tym warto byłoby mówić, bo później jest też pkt 5 – sytuacja małych wydawców i autorskich księgarni na rynku wydawniczym, to się też łączy z tymi narzędziami. Wprowadziliśmy dwa takie programy i warto w tym kierunku iść – wsparcia dla małych księgarń i dla różnego typu autorskich programów, wydawców czy bibliotek. Przypominam, to jest „Partnerstwo dla książki” i „Certyfikat dla małych księgarń”. To jest w miarę skuteczne, chociaż chcielibyśmy więcej.

Natomiast nie wierzę w skuteczność jednolitej ceny książki. Na świecie już dawno takich rzeczy się nie wprowadza. One były w pewnych momentach w pewnych krajach...

Poseł Daria Gosek-Popiołek (Lewica):

W 2011 r. wprowadziły to Włochy.

Poseł Piotr Gliński (PiS):

W którym?

Poseł Daria Gosek-Popiołek (Lewica):

W 2011 r., więc relatywnie niedawno.

Poseł Piotr Gliński (PiS):

To właśnie mówię, że na świecie się już nie wprowadza, bo to jest 13 lat temu. Jak pani wie, świat się zmienia co 5 lat w sensie technologicznym i kulturowym. W tej chwili z olbrzymią szybkością. Po prostu się tego nie robi, bo to podnosi ceny książek. Też się zastanawiałem nad tym i spotykałem się... To jest dobre dla pewnego segmentu wydawnictw, bo wspiera ich sytuację ekonomiczną. Natomiast dla czytelnika skutkuje podniesieniem ceny książek i to jest zupełnie oczywiste. Kręci pani głową, ale takie są oczywiste...

Poseł Daria Gosek-Popiołek (Lewica):

Nie, absolutnie nieprawda.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Bardzo proszę, ja będę udzielała głosu.

Poseł Piotr Gliński (PiS):

Dobrze. To tyle tylko. Wydaje mi się, że być może o stanie czytelnictwa, o tym można by podyskutować. Bronię tej kwestii, że musimy dyskutować o połączeniu Instytutu

Literatury i Instytutu Książki, bo to jest wielka szkoda dla polskiej kultury i po prostu niszczenie instytucji tylko po to, żeby wymienić dyrektorów.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Bardzo dziękuję. Zgłosiła się pani posłanka Urszula Augustyn.

Posel Urszula Augustyn (KO):

Dziękuję bardzo. Zacznę od pkt 1 – stan czytelnictwa. Mam nadzieję, że to będzie okazja do tego, żebyśmy się mogli spotkać z szerokimi środowiskami, które pracują na rzecz książek, czytelnictwa, kultury itd., więc tu bardzo liczyłabym na to. Tym bardziej, że to jest spotkanie, które zaplanowane jest na kwiecień, a w kwietniu mamy Światowy Dzień Książki, więc myślę, że moglibyśmy to jakoś ładnie połączyć.

Tu pozwolę sobie nie zgodzić się z panem ministrem. Mianowicie rozmawiamy o zero-wym vacie na książki, a więc o tym, żeby cenę książki obniżyć, żeby ona była bardziej przystępna.

Posel Piotr Gliński (PiS):

Zerowy VAT jest...

Posel Urszula Augustyn (KO):

Ale panie ministrze, proszę nie dyskutować w tym momencie, bo wie pan...

Posel Piotr Gliński (PiS):

Nie mówiłem...

Posel Urszula Augustyn (KO):

Świetnie, ale gdyby pan był uprzejmy teraz posłuchać mnie, tak jak ja grzecznie słu-chałam pana, to może prędzej byśmy się porozumiewali. Myślę, że warto takie dysku-sje podejmować i one są szczególnie w kwietniu bardzo istotne. Dlatego też myślałam, czy pozycji 5 – sytuacja małych wydawców i autorskich księgarń na rynku wydawni-czym, z czerwca nie przenieść trochę wyżej. Czy nie warto byłoby tutaj już cały cykl poprowadzić? Ale to jak państwo będziecie chcieli, to tak zrobimy.

Tematy generalnie rzecz biorąc, bardzo mi się podobają. Myślę, że warto rozmawiać. Czasem mnożenie instytucji wcale nie jest lepsze dla kultury niż ich komasowanie. Myślę, że takie spotkanie, na którym będziemy mogli wymienić się argumentami, będzie dla nas wszystkich bardzo istotne. Cieszę się także, że jeszcze w kwietniu będziemy rozmawiali o Instytucie Książki i Instytucie Literatury. To jest bardzo dobry pomysł, żeby to w takim szybkim tempie zrobić. Dla mnie kluczowe jest to, żebyśmy jak najszer-sze organizacje, instytucje, które są związane z książką generalnie, mogli na początku pracy naszej podkomisji wysłuchać i z nimi dyskutować na argumenty. To jest dla mnie bardzo istotne.

Natomiast, ponieważ są także problemy związane z szeroko rozumianym Prawem autorskim, to rozumiem także, że będziemy musieli zintensyfikować nasze prace i przy-puszczam, że tak się to właśnie wydarzy, jeśli implementacja prawa unijnego dotycząca praw autorskich do naszej Komisji wpłynie. Liczę na to, że właśnie wpłynie, że tutaj będziemy o tym rozmawiali, więc rozumiem, że wtedy będziemy też intensyfikować spo-tkania naszej podkomisji. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Tak. Zdecydowanie tak. Nie uwzględniłam tematu ustawy, która jest teraz w konsulta-cjach – rządowej ustawy związanej z prawami autorskimi. Natomiast też tak zakładam, że ten projekt trafi do naszej podkomisji i wtedy po prostu pojawi się kolejne posiedzenie w zależności od tego, kiedy druk wpłynie do Sejmu.

Jeżeli chodzi o przesunięcie tematu z czerwca wcześniej możemy oczywiście jakiś temat zamienić, jeżeli jest takie życzenie lub potrzeba, jestem tutaj otwarta. W kontekście drugiego tematu pani posłanka Gosek-Popiołek proponuje temat „Działania nowej instytucji kultury Instytut Książki powstałej z połączenia Instytutu Książki i Instytutu Literatury”. Zastanawiam się, jeżeli chcemy zmienić na bardziej aktualny ten temat, to czy po prostu nie dać ogólnego tematu „Informacja pełnomocnika mini-strza kultury i dziedzictwa narodowego do spraw połączenia Instytutu Książki i Instytutu

Literatury”, ponieważ taki pełnomocnik został powołany. Niezależnie jaki temat zapiszemy, to jak rozumiem właśnie pełnomocnik przyjdzie na posiedzenie podkomisji. Możemy też zaprosić oczywiście stowarzyszenia. Tutaj jestem oczywiście otwarta na dyskusję.

Pan minister Gliński, bardzo proszę.

Posel Piotr Gliński (PiS):

Pełnomocnik pełnomocnikiem, ale proponowałbym, żeby jednak kierownictwo ministerstwa przychodziło na nasze spotkania. Nie zaszkodzi jednak żądać, żeby politycy, którzy podejmują decyzje, brali odpowiedzialność za te decyzje. Pełnomocnik oczywiście może nam techniczne sprawy wyjaśnić. Natomiast szkoda dla polskiej kultury, jaka ma miejsce w związku z tym połączeniem, jest związana z odpowiedzialnością polityków. To tyle. Proponowałbym poszerzyć ten wniosek także o zapraszanie za każdym razem kierownictwa ministerstwa odpowiedzialnego politycznie za pewne decyzje. Jesteśmy tu politykami i dlatego powinniśmy także rozliczać z decyzji politycznych polityków i z nimi rozmawiać o przyczynach takich czy innych decyzji.

Jeszcze ad vocem do pani poseł Augustyn. Nie mówiłem o zerowym vacie za książki, przy stanie czytelnictwa na pewno o tym będziemy mówili. Tylko mówiłem o tym, co od lat jest forsowane przez pewną grupę osób i instytucji, które oczywiście mają w tym interes. Tego nie krytykuję, bo mają prawo bronić swoich interesów. Mówię o jednolitej cenie książki, ona rok się wprowadza. Natomiast analizowaliśmy to i ewidentnie niestety to podnosiłoby ceny książek, bo po prostu nie można by robić różnego typu promocji. Pomijając już kwestie tej regulacji. Jestem wychowany niestety w PRL-u i wszelkie tego typu regulacje raczej jeżą włos na głowie i po prostu wyższa cena książki spowoduje, że bariera dostępu do czytelnictwa będzie podniesiona.

Natomiast czymś innym jest zerowy VAT na książki, tu się pewnie wszyscy zgodzimy, że jak najszybciej powinien być wprowadzony. Tu przypomnę państwu, że wystąpiliśmy o ten zerowy VAT ze 3 lata temu, jak byłem ministrem. Oczywiście Ministerstwo Finansów skierowało nas do Komisji Europejskiej i Komisja Europejska wtedy powiedziała, że „nie, ale rozpatrują”. Po prawie roku pozwolili obniżyć VAT wszystkim krajom europejskim, bo oczywiście zawsze jest ten argument, że nie może być wyjątków, mimo że jak wiadomo są wyjątki, zwłaszcza dla Niemców i dla Francuzów zawsze. Ale dobra... W każdym razie sytuacja jest taka, że z tego co się orientuję jest w tej chwili zielone światło Komisji na zerowy VAT. Tego nie zdążyliśmy jeszcze zrobić, bo to było w zeszłym roku. Natomiast powinniśmy wszyscy w tej chwili występować, żeby obecny rząd to zrobił. To jest oczywiste. Zerowy VAT na książki powinien być wprowadzony.

Tylko oczywiście tam jest jeszcze problem, z którego też pewnie sobie zdajemy sprawę, bo natychmiast jest wiele pomysłów, żeby to poszerzyć nie tylko na książkę drukowaną, ale i na książkę elektroniczną, na wszystkie rzeczy, które można przy okazji ugrać. Wtedy Ministerstwo Finansów najprawdopodobniej ma wiele argumentów, żeby tego nie zrobić. Tu trzeba być ostrożnym, ale jak najbardziej to jest rzecz... Zresztą myślę, że w pierwszym temacie – stan czytelnictwa będziemy o tym mówili. Podkomisja i Komisja powinny pewnie wystąpić ze wsparciem dla zerowego VAT-u na książki.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Tak. Bardzo dziękuję.

Jeżeli chodzi o kwestię zapraszanych gości też zakładam, że będzie przychodził minister albo wiceministrowie z resortu kultury i dziedzictwa narodowego. Takie zaproszenia będą kierowane, tak samo do innych ministerstw, których tematyka odpowiada naszym spotkaniom. Drugi temat proponuję, żeby przeformułować na „informację pełnomocnika ministra kultury i dziedzictwa narodowego do spraw połączenia Instytutu Książki i Instytutu Literatury w związku z sytuacją w Instytucie Literatury i Instytucie Książki i planami połączenia tych dwóch instytucji”. Po prostu dorzucam tę pierwszą część.

Posel Piotr Gliński (PiS):

Na ten kompromis się zgadzam.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Mam nadzieję, że wszyscy są usatysfakcjonowani. Ponieważ nie ma głosu, żeby przesunąć temat czerwcowy wcześniej, niech on zostanie w czerwcu. Też planowałam posiedzenia tak, żeby się przeplatały jedne z tematów związanych z czytelnictwem z tymi tematami związanymi z prawami autorskimi, żebyśmy mieli różnorodność podczas naszych posiedzeń. Wiemy, że pewnie jeszcze w tym półroczu trafi do naszej podkomisji ustawa.

Jeszcze jedna kwestia techniczna, chciałabym się państwa zapytać o to, czy będzie ze strony państwa posłów zgoda, żebyśmy posiedzenia naszych podkomisji ustalali na dzień przed posiedzeniem Sejmu i godzinę już w zależności jak będzie sala.

Głos z sali:

... i Komisja?

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Tak i Komisja, ponieważ w czasie posiedzenia Sejmu wiemy, jak jest, jest bardzo dużo różnych tematów, mamy dużo też innych swoich podkomisji bieżących, więc być może ten dzień przed będzie lepszym rozwiązaniem, żeby dyskusje przeprowadzać.

Widziałam jeszcze, że pan minister Gliński się zgłaszał. Bardzo proszę.

Posel Piotr Gliński (PiS):

W takim trybie pracujemy i tutaj nic nie wymyślimy, bo to ze względów praktycznych rozumiem, bo chcielibyśmy oczywiście mieć wcześniej zaplanowane, ale to jest trudne do przewidzenia, tym bardziej, że czasami wypadają jakieś dni sejmowe, dość często w ostatnim czasie.

Natomiast chciałbym powiedzieć o ustawie o prawach autorskich na jednolitym rynku cyfrowym, która implementuje dyrektywę, bo warto... Nie wiem, na ile państwo wiecie, jak to wyglądało, tak zwane opóźnienia, o których także obecna władza nieprawdziwie mówi, wynikały z tego po prostu, że byliśmy jedynym krajem, który zaskarżył tę dyrektywę do TSUE. Dopiero po wyroku TSUE, który niestety był zgodny z walcem Komisji Europejskiej, mogliśmy zacząć ją implementować. Ona przeszła, z tego co wiem, całą procedurę konsultacji społecznych. Rozumiem, że obecny rząd chce to robić drugi raz i robi drugi raz. To tylko będzie skutkowało opóźnieniem oczywiście wprowadzenia, bo ustawa była już poza ministerstwem, już była przesłana do KPRM-u. Dopilnowałem, żeby tę sprawę zamknąć na poziomie resortu i w związku z tym implementacja była gotowa. Jak państwo pamiętacie być może – łącznie ze streamingiem dla twórców w Internecie, bo tego dyrektywa nie wymagała, ale myśmy to z uwagi na oczekiwania i na to, że najwyższy czas, trzeba było wprowadzić, ona taka była.

Natomiast obecne ministerstwo najpierw powiedziało, że streamingu nie będzie robiło, żeby szybko zrobić ustawę jeden do jednego, mimo że mieli gotowca, a po 2 tygodniach powiedziało, że streaming będzie. W międzyczasie został zmuszony do ustąpienia Bromski, który był osobą najbardziej naciskającą w tych sprawach, podobnie jak w opłatach reprograficznych, czyli to lobby filmowe było zdecydowanie najsilniejsze i najbardziej obecne w ministerstwie, nie tylko poprzez żonę pana Bromskiego, bo jak państwo wiecie, była kiedyś wiceministrem w państwie rządzie, mówię o PO i PSL, a cały czas była i jest dyrektorem departamentu. To tak na marginesie. W każdym razie faktem jest, że akurat filmowcy bardzo mocno interweniowali w sprawie tych praw autorskich w streamingu i także opłaty reprograficznej.

Przewodnicząca poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Bardzo dziękuję.

Nie ma innych zgłoszeń. Zamykam dyskusję. Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia podkomisji. Zamykam posiedzenie podkomisji.